

Vi skall bege oss på en Pilgrimsfärd genom ett av Nordens natursköna områden, bara några timmar bort - Pilgrimleden längs Klarälven in i Norge.

Jag "upptäckte" resan vid just denna tid, då höstlöven sprakar och naturen ligger orörd för turismens larm.

För ett tusental år sedan vallfärdade pilgrimer från Europa den här vägen.

I dag är det bilturisterna. Målet är detsamma i dag som då - domkyrkan i Trondheim.

Där skedde en märklig begravning för 958 år sedan. Olav Haraldsson, förmodligen ättling till Harald Hårfagre, gravsattes av sin son Magnus.

Olav hade varit kung i Norge och avsatts. Han hade återkommit med soldater, men förlorat i strid och dött här.

När gravsättningen skedde, visade sig mystiska järkecken på himlen. Närvarande pilgrimer spred det andliga budskapet över Europa.

Omständigheterna var så konstiga att pilgrimer strömmade till Trondheim, eller Nidaros som staden hette på den tiden.

De lämnade gåvor till staden

och man byggde en ny kyrka och gjorde Nidaros till ett andligt centrum för hela Norge och stora delar av Europa.

Olav Haraldsson blev St Olav och Nordens populäraste helgon.

Men det jag skall berätta om är den fascinerade väg som både vi och alla pilgrimer före oss gjorde. Den sträcker sig från Karlstad till Trondheim.

Lämpligt utgångsläge är Hamarön vid Vänern. Det var där pilgrimerna kom iland och en offergryta bekräftar historieskrivningen.

När man år 1911 restaurerade den gamla kyrkan fann man en stor målning av S:t Olav. Här omkring finns också flera gravfält och runstenar.

Via Sunne kom vi in i trakten där man kan göra en djupdykning i den svenska litteraturhistorien.

Först besökte vi Mårbacka, där Selma Lagerlöf föddes 1868 och dit hon återvände på äldre dagar. I dag är herrgården en stor turistattraktion och Selmas skrivrum inns bevarat i ursprungligt skick.

Från Mårbacka var det inte långt till Ransäter och Erik Gustav Geijers barndomsbygd.

Skaldens födelsehem är omsorgsfullt restaurerat och öppet för allmänheten, som kan beskå-

Mårbacka

da bland annat golvuret där skal- den gömde itt första manuskript. Här finns också ett minnesrum över F A Dahlgren, som skrev folklustspelet Värmlänningarna.

På sträckan fram till Syssel- bäck upplevde vi en geologisk sensation utan motstycke i Norden.

På en sträcka av nio mil gör Klarälven inte mindre än 40 stora svängar, vilka på fackspråk kallas för Meanderserpentiner.

Vi stannade några minuter vid Norra Ny kyrka. Ovanför porten till sakristian hittade vi Olav den heliges staty - till minne av pilgrimsfärderna.

Det är en omstridd staty med många bedömningar bland forskare. Processionskrucifixet bars i forna tider ut på åkrarna på våren för att välsigna skörden.

Nu bar det av in i de värm- ländska finnbygderna. I början av 1600-talet kom ett par tusen fin- nar hit, lockade av arbetstillfällen i den svenska bergshanteringen. Men många tvingades försörja sig på skogsbruk och på finngår- darna lever än i dag den finska kulturen kvar.

Efter övernattni ng i Höljes nådde vi tidigt nästa dag gränsen till Norge vid Långflon. Nu bytte också Klarälven namn till Trysil- lelva.

Vi passerade Nybergsund. Här i trakterna gömde sig den norska regeringen med kung Haakon och prins Olav i april 1940. De upptäcktes av tyska flyg plan och bombades.

På slingrande grusvägar fort- satte vi förbi hjordar av nyfikna getter uppe på fjällslutningarna. En fiskeentusiast har här ett eldo- rado med en mängd fina fiske- vatten att välja bland. Den som tycker om att vandra i orörd natur bör också känna sig hemma.

I Drevsjön stöter Kopparleden från Idre i Dalarna till och vi fort- satte längs Femundsjön, Norges

Röros

näst största insjö. Runt omkring utbreder sig nationalparker med samereservat och renhjordar.

För 300 år sedan började man bryta koppar här i trak- terna av Röros och under ett par höstsoliga eftermiddagstim- mar vandrade vi omkring bland 250-åriga bergsmansstugor med stora slagghögar som fond. Man har lagt ned mycket pengar på att restaurera bebyggelsen och den stora åttkantiga kyrkan är Röros enda byggnad i sten.

Trondheim är en stad med breda gator och låga vackra trä- hus där de äldre delarna har sitt nuvarande utseende efter en brand 1681.

Nidarosdomen är Nordens största medeltida byggnad och Erkebispegården bakom dom- kyrkan är ett medeltida befäst residens. På Munkholmen finns en fästning från 1700-talet, byggd på resterna av ett gammalt kloster.

Här kan resan sluta - som den

gjorde för pilgrimerna en gång. Åtteresan är naturligtvis lika hänförande som resan hit. Men har ni tid, så fortsatt gärna via Östersund hem igen.

Det svenska inlandet rymmer så mycket av skönhet och färger vid den här tiden att det är väl utnyttjad tid för en stressad själ att ta några extra dagar där. Trevlig resa! holmen finns en fästning från 1700-talet, byggd på resterna av ett gammalt kloster.

Här kan resan sluta - som den gjorde för pilgrimerna en gång. Åtteresan är naturligtvis lika hänförande som resan hit. Men har ni tid, så fortsatt gärna via Östersund hem igen.

Det svenska inlandet rymmer så mycket av skönhet och färger vid den här tiden att det är väl utnyttjad tid för en stressad själ att ta några extra dagar där. Trevlig resa!

Kristianstens fästning

Fästningen uppfördes 1682 till 1684 men har inte fungerat som sådan sedan 1816 då den lades ner av Karl XIV Johan. Under perioden 1816 till 1940 var fästningens främsta funktion att dess kanoner skulle varna Trondheimsborna vid bränder.

Under den tyska ockupationen 1941-1945 avrättades här ett 30-tal norska motståndsmän.

Efter kriget avrättades norska krigsförbrytare, bland andra Henry Rinnan, ledare för Rinnaligan, och gestapochefen Gerhard Flesch på fästningen 1947-1948.

Efter andra världskrigets slut har fästningen framför allt fungerat som museum.

Bryggene

På båda sidor om Nidälven ligger gamla lagermagasin. På kung Sverres tid användes de också som försvarsverk.

Utmed älven fanns loftgångar varifrån man kunde kasta ner sten på fienden. De äldsta är från mitten av 1700-talet och här handlade stadens borgare med varor från när och fjärran.

5 ”måste” i Trondheim

Nidarosdomen

Nordens näst största domkyrka som anses vara den viktigaste kyrkan i Norge.

Det mesta stod klart 1320 men kyrkan härjades flera gånger av brand och långt in på 1800-talet var den en ruin.

I en författning från 17 maj 1814 fastslogs att Nidorosdo-

men skall betraktas som Norges nationalhelgedom och alla landets regenter skulle krönas i Trondheim. Till dags dato har sju kungar och tre drottningar krönts i domen medan tio kungar och de flesta av Norges ärkebiskopar ligger begravda här.

Erkebispegården

Den här byggnaden har en speciell plats i Norges historia. Den påbörjades under andra hälften av 1100-talet och är Nordens äldsta och en av de bäst bevarade byggnaderna i sitt slag i Europa.

Här hade ärkebiskopen sitt residens från till reformationen 1537. Efter 1660 övertogs anläggningen av militären. Norra flygeln används i dag som representationslokaler.

Museet ligger i den nya södra flygeln med originalsulpturer från Nidarosdomen och arkeologisk fynd från Erkebispegården. Här kan man till exempel se ärkebiskopens myntverkstad precis som den hittades av arkeologer.

I Vestfløyen ligger Rustkammeret och Hjemmefrontmuseet, vägg i vägg med Lavetthuset med varierande utställningar.

Turist i Europa

Gamle Bybro

Bron går över Nidälven från Kjøpmannsgata till Bakklandet och kallas gärna för ”Lykkens Portal” från Oskar Hoddøs vals ”Nidelven stille og vakker du er”.

En första bro på detta ställe stod färdig 1685 och hade bekostats av kungen. Vid placeringen togs både militära och strategiska hänsyn.

Dagens bro, med sina utsirade portaler, byggdes 1861.

Vid varje ände av bron fanns det tull- och vakthus, så kallade aksisehus. Det gamla aksisehuset på västsidan står fortfarande kvar.

